
MUHAFAZAKÂRLIĞIN ON PRENSİBİ

Russell KIRK*

Çev: Okan ASLAN - Cemal FEDAYİ**

Ne bir din; ne de bir ideoloji olan, *muhafazakârlık* adıyla adlandırdığımız düşünce biçiminin, bizlere dogmalar sunan bir Kutsal Kitabı ve *Das Kapitali* yoktur. Muhafazakârların nelere inandığını tespit etmek bir dereceye kadar mümkündür; muhafazakâr inanış biçiminin ilk prensipleri, önde gelen muhafazakâr yazarların ve kamuya mal olmuş kişilerin geride bıraktığımız iki yüz yıl boyunca ortaya koyduğu düşüncelerden kaynaklanmaktadır. Bu genel tema üzerinde bir miktar açıklamada bulunduktan sonra, on muhafazakâr prensibi listelemeye geçeceğim.

“Muhafazakârlık” kelimesini, özellikle sıfat olarak kullanmak, belki de çoğu zaman iyi olabilir. Çünkü bir “Muhafazakâr Model” yoktur ve muhafazakârlık bizzat ideoloji kavramını reddetmektedir: muhafazakârlık, bir zihin durumu, bir karakter tipi ve sivil toplumsal düzene bir bakış şeklidir.

Muhafazakârlık olarak adlandırdığımız tavır, ideolojik dogmalar sisteminde ziyade bir sezgiler/hisler manzumesine dayanmaktadır. Bunlara inanan ve bu şekilde düşünen bir kişiye de muhafazakâr diyebiliriz. Muhafazakâr ha-

---

* Russell Kirk, Amerikan Muhafazakarlığının en önemli filozoflarından biri olarak kabul edilir. Russell Kirk'ün *The Politics of Prudence (Sağduyu Siyaseti)* (ISI Books, 1993) adlı eserinden uyarlanmıştır.

** Dr., Siyaset Bilimi

reket ya da düşünce biçimi bünyesinde, birçok önemli konuda hayli farklı görüşleri barındırmaktadır; muhafazakârlık, Test Act¹ ya da muhafazakâr amantünün Otuz Dokuz Maddesi gibi kalıp ve dogmaları içermez.

Aslında bir muhafazakârı kısaca şöyle tanımlayabiliriz: Bir muhafazakâr, süreklilik arz eden şeyleri, Kaos ve Eski Gece'den² daha hoş şeyler olarak gören kişidir. (Sürekliliğe verilen bu önemin yanı sıra muhafazakârlar, Burke sayesinde, sağlıklı bir "değişimin bir şeyleri muhafaza etmemizin yolu" olduğunu da bilirler) Muhafazakârlara göre, bir halkın deneyimlerinden süzölmüş tarihsel devamlılığı, kahvehane filozoflarının soyut tasarılarından çok daha iyi bir rehberdir. Ancak, elbette muhafazakâr düşüncenin bu genel çerçeveden çok daha fazla özelliği bulunmaktadır.

Muhafazakârların görüşlerinin muntazam bir dizisini hazırlamak mümkün değildir. Buna karşın, Muhafazakârlığın on genel prensibini size özet olarak sunacağım. Çoğu muhafazakârın bu düsturları onaylayacağı rahatlıkla söylenebilir. *The Conservative Mind (Muhafazakâr Zihin)* adlı kitabımın muhtelif baskılarında, muhafazakâr düşüncenin belli başlı kaidelerini liste halinde vermiştim. Bu liste, kitabın bir baskısından diğerine biraz farklılık gösterdi. *The Portable Conservative Reader (Muhafazakârlığın Elkitabı)* adlı antolojimde, bu konuya ilişkin farklılıklara değinmiştim. Şimdi de, bu iki kitabımdaki kaidelerden biraz farklı olan muhafazakâr ilkelerin bir özetini sunacağım size. Muhafazakâr fikirlerin kendilerini ifade ettiği yolların çeşitliliği, muhafazakârlığın sabit bir ideoloji olmadığını kanıtlar. Muhafazakârların, belli bir zaman dilimi içinde vurguladığı prensipler, söz konusu dönemin koşulları ve gereklerine göre değişiklik gösterecektir. Muhafazakâr düşüncenin aşağıdaki on maddesi, bugün Amerika'da muhafazakârların üzerinde önemle durduğu hususları yansıtmaktadır.

İlk olarak, muhafazakârlar, süreklilik arz eden bir ahlakî düzenin varlığına inanmaktadır. Bu ahlakî düzen insan için yaratılmıştır; insan da bu ahlakî düzen için yaratılmıştır: insan tabiatı değişmez; ahlakî doğrular da değişmez.

Düzen kelimesi, ahengi/uyumu ifade etmektedir. Düzenin iki şekli veya türü bulunmaktadır: ruhun iç düzeni ve toplumun dış düzeni. Eflatun bu doktrini, yirmibeş asır evvel öğretmekteydi; ancak bugün eğitimli insanlar bile bu

---

¹İngiliz Parlamentosu'nun 1673'te kabul ettiği, Anglikan kilisesinin ilkelerini benimsemeyen toplum kesimlerinin, kamu görevlerine girmesini yasaklayan yasa (ç.n.)

²"Kaos ve Eski Gece" ibareleri, Thomas Milton'un *Paradise Lost* (Kayıp Cennet) adlı eserinde kullanılmıştır. Bu eserde Milton, Şeytanın Cennet'ten kovulduktan sonra 'Kaos ve Eski Gece' diyarındaki kara bir uçuruma düşmesini ve Şeytan'ın Cehennem'de kendisi gibi canavarları bir araya toplamasını ve hep beraber sarf ettikleri çığlıkların Kaos ve Eski Gece diyarını sallamasını anlatmaktadır. Milton, "Kaos" ve "Eski Gece"yi kişiselleştirmektedir. Bahsi geçen diyarlar, Cehennem ve Şeytan'ın geleceği son yerdir. (ç.n.)

doktrini anlamakta zorlanır. Düzen sorunu, *muhafazakâr* kelimesi siyasete ait bir terim olmaya başladığından bu yana, muhafazakârlar açısından temel bir mesele olmuştur.

Yirminci yüzyılda dünyamız, ahlakî düzene olan inancın çöküşünün korkunç sonuçlarına şahitlik etmiştir. Milattan önce beşinci yüzyılda Yunanistan'da yaşanan gaddarlıklara ve felakete benzer şekilde, asrımızın büyük milletleri büyük bir yıkıma dâçar olmuşlardır. Bu yıkımın sebebi şudur: güya kadim/geleneksel ahlakî düzene alternatifler bulma adına, sırf kendi çıkarlarını düşündüler ve toplumu mükemmel bir şekilde kontrol edeceklerini sandılar. Bu milletlerin içine düştüğü hazin durum, onların içine düştüğü yanlışlıkları bize açık seçik göstermiştir.

Liberal aydınlar şunu söylemektedir: Muhafazakârlar samimiyetle, tüm toplumsal meselelerin özel ahlak meselesi olduğuna inanırlar. İyice düşünüldüğünde bu görüşün tamamen doğru olduğu görülecektir. Ahlakî bir düzene olan inancın, doğru ve yanlış gösteren güçlü bir sağduyunun ve adalet ve şerefe dair kanaatlerin yönlendirdiği bir toplum, siyasal sistemi ne olursa olsun, iyi bir toplum olacaktır. Buna karşılık, insanların ahlaken yalpaladığı, mevcut kurallara karşı kayıtsız kaldığı ve özellikle kendi hazlarını tatmin etme çabasında olduğu bir toplum, siyasal sistemi ne kadar liberal ve demokrat olursa olsun, kötü bir toplum olacaktır.

İkinci olarak, muhafazakârlar, geleneklere, teâmüllere (âdetlere) ve devamlılığa inanırlar. İnsanların bir arada huzur içinde yaşamalarını sağlayan şey eski geleneklerdir. Geleneği tahrip edenler, esasında bildiklerinden ya da arzu ettiklerinden daha fazlasını tahrip ederler. Günümüzde sıklıkla yanlış kullanılan bir kelime olan teâmül(ler) sayesinde ki, haklar ve ödevlerle ilgili ezeli anlaşmazlıkları bertaraf etmek için yollar ararız. Hukuk da temelinde bir teâmüller bütünüdür. Devamlılık (süreklilik), bir kuşağı diğer bir kuşakla ilişkilendirme yoludur. Devamlılık, toplum için önemli olduğu kadar, birey için de önemlidir. Devamlılık olmaksızın, hayat anlamsızdır. Başarıya ulaşan devrimciler, eski gelenekleri ortadan kaldırmış, eskiden kalma teâmülleri alaya almış ve sosyal kurumların devamlılığını sekteye uğratmıştır, ancak –her nedense- bugün bizzat devrimciler, yeni gelenekler, âdetler ve süreklilikler oluşturma ihtiyacının farkına varmışlardır; ancak bu süreç, oldukça sancılı ve yavaş bir süreçtir ve nihayetinde ortaya çıkan yeni toplumsal düzen, radikallerin Yeryüzü Cenneti yaratma hayaliyle aşağı ettiği eski düzene göre çok daha geri bir düzen olabilir.

Muhafazakârlar, gelenek, teâmül ve devamlılık kavramlarının savunuculuğunu yapmaktadırlar, zira muhafazakârlara göre, bilinen şeytan bilinmeyen şeytandan evladır. Muhafazakârlara göre düzen, adalet ve özgürlük, uzun

toplumsal tecrübelerin sonucunda oluşmuştur; yüzyıllar süren denemelerin, tasavvurların ve fedakarlıkların bir sonucudur. Bu sebeple, toplumsal yapı, kiliseyle mukayese edildiğinde, bir tür ruhanî kurum niteliği taşımaktadır. Hatta toplumsal yapıya, ruhlar topluluğu adı dahi verilebilir. İnsan topluluğu, mekanik biçimde ele alabileceğimiz bir makine değildir. Bir toplumun devamlılığı ve hayat enerjisi, sekteye uğramamalıdır. Burke'ün anımsattığı ihtiyatlı değişim ihtiyacı, muhafazakârların zihninde yer etmiştir. Ancak, muhafazakârlara göre, yapılması gerekli değişim, tedricî (aşamalı) ve iyiyi kötüden ayırıcı olmalı ve eski taşları bir çırpıda yerinden oynatmamalıdır.

Üçüncü olarak, muhafazakârlar, itiyat (alışkanlıkları devam ettirme) prensibi olarak adlandırabileceğimiz bir prensibe inanırlar. Muhafazakârlara göre, modern insanlar, devlerin omuzlarındaki cücelere benzemektedir; kendilerinden önce yaşamış kişilerin kazanımlarından dolayı atalarından daha uzağı görebilmektedirler; atalarından tevarüs ettikleri gelenekler sayesinde daha da ilerisini görebilirler. Bu sebeple muhafazakârlar, *itiyat* prensibinin, bir başka ifadeyle, kökeni hatırlanmayan çok eski âdetlerle belirlenen şeylerin önemini sıklıkla vurgulamaktadır; yani insan zihni sürekli ilerleme halindedir, geriye değil ileriye doğru gider. Mülkiyet hakkı da dahil olmak üzere, sırf atalarımızın kadim geleneğidir diye kabul ettiğimiz haklar vardır; bunları kabul etmemizin ana nedeni onların çok eski âdetlerden olmasıdır. Keza, ahlakımız da, önemli ölçüde alışlagelen kurallara, itiyatlara dayanır. Muhafazakârlar, modern çağın insanları olarak bizlerin, ahlak ya da siyaset yahut da beğeniler hususunda yeni cesur keşifler yapmamızı şüpheyle karşılarlar. Her güncel meseleyi, şahsi yargı ve akılla tartmaya çalışmak oldukça riskli bir iştir. Burke'ün belirttiği gibi, tek başına birey (insan teki) aptaldır, fakat insan türü (insanlık) akıllıdır. İnsan ırkının muazzam gizemli kaynaşması, bir kişinin cüz'î sağduyusundan çok daha büyük, alışagelen kurallara dayanan bir hikmete sahip olduğundan, siyasette teâmillere ve ahlakî kaidelere ve hatta önyargıya riayet ederiz.

Dördüncü olarak, muhafazakârlara, ihtiyat prensibi rehberlik eder. Bir devlet adamında olması gerekli erdemlerin başında ihtiyatın geldiği hususunda, Burke, Eflatun'a katılmaktadır. Alınacak kamusal önlemlerin, sadece geçici fayda ya da popülerlikle değil, muhtemel uzun vadeli sonuçlarıyla da değerlendirilmesi gerekir. Muhafazakârlara göre, liberaller ve radikaller, silip süpürmeyi ümit ettikleri şerlerden daha kötü olan yeni suistimal risklerine fazla dikkat etmeyip, hedeflerine bir an evvel ulaşma telaşında olduklarından, ihtiyatlı kişiler değillerdir. Roanoke'lu John Randolph'un³ ifade ettiği gibi, Takdir-i İlahî yavaş tecelli eder, ve acele işe de şeytan karışır. İnsan topluluğu

³ 1773 ila 1833 yılları arasında yaşayan Amerikalı "Eski Cumhuriyetçi" siyaset adamı ve siyaset bilimci (ç.n.)

karmaşık olduğundan, çare yolları, şayet etkili olması isteniyorsa, basit olmalıdır. Muhafazakârlar, muhtemel sonuçları tartmak suretiyle, üzerinde yeterince düşündükten sonra harekete geçebileceklerini belirtirler. Ani ve şiddetli reformlar, ani ve ağır ameliyatlar kadar tehlikelidir.

Beşinci olarak, muhafazakârlar, çeşitlilik prensibine dikkat ederler. Muhafazakârlar, radikal sistemlerin, dar kalıplı tek düzeliğinden ve boğucu eşitliğinden ayırt edilecek şekilde, kadim toplumsal kurumların ve hayat tarzlarının artan giriftliğine karşı sempati beslerler. Bir medeniyetin içinde sağlıklı bir çeşitliliğin korunabilmesi için, düzenlerin ve sınıfların, maddi farklılıkların ve muhtelif eşitsizliklerin varlığını devam ettirmesi gerekir. Tek doğru eşitlik, Mahşer Günü'ndeki ve adil bir mahkeme huzurundaki eşitliktir; bu bağlamdaki diğer tüm çabalar, en iyi şekliyle, toplumsal durgunluğa yol açar. Toplumun, dürüst ve muktedir bir liderliğe ihtiyacı vardır ve eğer doğal ve kurumsal farklılıklar ortadan kaldırılırsa, bugün olduğu gibi, kimi despotlar ya da rezil oligarşik gruplar, yeni eşitsizlik türlerini ortaya çıkarırlar.

Altıncısı, muhafazakârlar, mükemmel olunamazlık prensibine inanmaları sebebiyle çok sert eleştiriler almışlardır. Muhafazakârlar, insan doğasının, çaresi olmayan vahim kusurlardan muzdarip olduğunu bilirler. İnsanoğlu mükemmel olmadığından, mükemmel bir toplumsal düzen de asla kurulamaz. İnsan doğasındaki acelecilik sebebiyle, insanlık, herhangi bir ütopyanın tahakkümü altında gitgide asileşir ve şiddete dayalı bir hoşnutsuzluk içinde bir kez daha başkaldırır- ya da bıkkınlıktan yok olur. Ütopya arayışları felakete sonuçlandığı için bu konuda muhafazakârlar şöyle der: bizler mükemmel şeyler için yaratılmadık. Bizlerin, makul bir şekilde ümit edebileceği şey aslında şundan ibarettir: içinde kimi kötülüklerin ve acıların pusuya yatmaya devam edeceği, tahammül edilebilir ölçüde sıkıntıların bulunacağı, adil ve özgür bir toplumun mevcut bulunacağı bir düzen. İhtiyatlı reformlara gerekli önemi göstererek, bu tahammül edilebilir düzeni koruyabilir ve geliştirebiliriz. Ancak, bir milletin eski kurumsal ve ahlakî korunakları/muhafaza araçları göz ardı edildiği takdirde, insanoğlunun içindeki anarşik dürtüler ortaya çıkar: "masumiyetin büyüğü bozulmuş olur". İnsanın ve toplumun mükemmelliğini vaat eden ideologlar, yirminci yüzyıl dünyasını, cehenneme çevirmişlerdir.

Yedinci husus, muhafazakârların, özgürlük ve mülkiyetin birbiriyle yakinen ilişkili olduğuna inanmalarıdır. Mülkiyet, özel ellerden çıktığında, Leviathan denilen canavar devlet her şeye hakim olur. Büyük medeniyetler, özel mülkiyet kurumu üzerinde tesis edilir. Özel mülkiyet yaygınlaştıkça, bir toplum daha istikrarlı ve üretken hale gelir. Toplumun ekonomik olarak eşitlenmesi, yani herkesin aynı düzeyde eşitlenmesi, muhafazakârlara göre, ekonomik gelişme anlamına gelmez. Elde etme ve harcama, insanoğlunun temel

amaçları değildir; esas olarak arzulanan, birey, aile ve toplum için sağlam iktisadî zeminlerin/mekanizmaların varlığıdır.

Sir Henry Maine, *Village Communities* (Köy Toplulukları) adlı eserinde, özel mülkiyetin durumunu, ortak mülkiyetten ayırmak suretiyle, güçlü olarak şöylece ortaya koymuştur: “Kimsenin, muhtelif mülkiyetlere saldırıp, sonra da medeniyete değer verdiğini söyleme hakkı yoktur. Birbiriyle iç içe geçmiş bu iki durumun, yani medeniyet ile özel mülkiyetin tarihi birbirinden ayrılamaz” Bahsi geçen muhtelif mülkiyet -bir başka ifadeyle özel mülkiyet- şu konularda son derece etkili bir araçtır: insanlara sorumluluklarını öğretmek, insanları doğruluğa sevk etmek, genel kültürü desteklemek, insanoğlunu zorla iş yapma düzeyinin üzerine çıkarmak, düşünmek için boş zaman ve faaliyete geçme özgürlüğü sağlamak. Gerçekten de bir kişinin çalışmasının meyvelerini toplayabilmesi; yaptığı işin süreklilik arz ettiğini görebilmesi; mülkiyetini kendinden sonra gelen kuşaklara miras bırakabilmesi; ezici sefalet halinden, sürekli başarılı olduğu bir hale geçebilmesi ve gerçekten kendisine ait bir şeye sahip olması inkarı mümkün olmayan büyük kazanımlardır. Muhafazakârlar, mülkiyete sahip olmanın, mülkiyet sahibine belli ödevler yüklediğini görmekte ve bu ahlakî ve hukukî yükümlülükleri, seve seve kabul etmektedirler.

Sekizinci prensip, muhafazakârların, gönüllülüğe dayanmayan kolektivizme karşı olmaları sebebiyle, gönüllü bir toplumu desteklemeleridir. Amerikalılar, özel hayata ve özel haklara sıkı sıkıya bağlı olsalar da, güçlü bir topluluk ruhuna sahip olmalarıyla dikkat çekmektedirler. Gerçek bir toplumda, vatandaşların hayatlarını doğrudan etkileyen kararlar, yerellik ve gönüllülük esaslarına göre alınır. Bu kararların bir kısmını yerel siyasi kurumlar, bir kısmını da özel birlikler yerine getirir; yalnız şu şartla: bu işlevler yerel düzeyde kalmalı, bu kararlardan etkilenenlerin genel bir uzlaşmasıyla ortaya çıkmalı ve sağlıklı bir toplumu tesis etmeli. Ancak, bu işlevler, hatayla ya da gasp yoluyla, merkezî bir makamın eline geçtiğinde, söz konusu toplum ciddi bir tehlikede demektir. Modern demokrasilerde yarar ve ihtiyat adına ne varsa, ortak irade sayesinde mümkün olmuştur. Aksi takdirde, soyut bir Demokrasi adına, toplumun işlevleri, topluma uzak bir siyasi iradeye devredilmiş olur; bir şekilde, somut devlet, yönettiği kişilerin rızasıyla, özgürlük ve insan saygınlığına düşman olan, standartlaştırıcı bir sürece yol açmış olur.

Bir millet, kendisini oluşturan çok sayıdaki küçük topluluklardan daha güçlü değildir. Bu nedenle merkezi bir idare ya da seçkin amir ve memurlardan oluşan bir ekip, her ne kadar iyi niyetli ve iyi eğitilmiş olsalar da, kadim sorumluluklarından mahrum edilmiş erkek ve kadınlardan oluşan bir kitleye adalet, refah ve huzur getiremez. Bu, daha önce de denenmiştir ve felakete

sonuçlanmıştır. Bize ihtiyatı, verimliliği ve yoksullara yardımı öğreten, toplumdaki ödevlerimizin performansınıdır.

Dokuzuncu olarak muhafazakârlar, iktidarın ve insanın ihtiraslarının ihtiyatlı bir şekilde sınırlandırılması gerektiğine inanırlar. Siyaseten ifade etmek gerekirse iktidar, bir şahsın istediği şeyi, vatandaşlarının isteklerini dikkate almaksızın, yapabilme yetisidir. Bir bireyin ya da küçük bir grubun, vatandaşların iradesi üzerinde kontrolsüz bir biçimde tahakküm kurduğu bir devlet, -ismi ister monarşi, ister aristokrasi, isterse demokrasi olsun- despotik bir devlettir. Her kişi, iktidarın kendisinde olduğunu iddia ettiği vakit, toplumda anarşi baş gösterir. Herkese karşı hoşgörülü olmadığı ve bazı kişilerin bazılarında daha güçlü ve daha zeki olduğu kaçınılmaz gerçeğine karşı çıktığı için, anarşi fazla uzun sürmez. Anarşiyi, iktidarın az sayıda kişinin tekelinde olduğu tiranlık ya da oligarşi takip eder.

Muhafazakârlar siyasi iktidarı, anarşi ya da tiranlığa mahal vermeyecek şekilde sınırlandırmaya ve dengelemeye çalışırlar. Bununla birlikte, her yaşta erkek ve kadın, hayalî geçici bir fayda sağlamak uğruna, iktidara getirilen sınırları yok etmeye meyillidir. Radikaller için iktidar, kendi ellerinde olduğu sürece, iyiliğe hizmet eden bir güçtür. Fransız ve Rus devrimcileri, özgürlük adına, iktidar üzerindeki kadim kısıtlamaları ortadan kaldırmışlardır; fakat iktidar bütünü ortadan kaldırılamaz; iktidar, her zaman bir şekilde birilerinin elinde olur. Devrimciler, iktidarın eski rejimin elinde bir zulüm aracına dönüştüğünü düşünüyorlardı; fakat radikaller yeni kurulan devletin yöneticileri haline geldiğinde iktidar, eski rejime göre çok daha zalim hale gelmişti.

Muhafazakârlar, insan doğasının iyi ve kötünün bir karışımı olduğunu düşündüklerinden, insanın sadece iyi tarafına bakmazlar. Anayasal kısıtlamalar, siyasal kontroller ve dengelemeler, kanunların uygulanması, irade ve arzulara getirilen kadim girift sınırlandırmalar ağı...bütün bunların hepsi, Muhafazakârlara göre, özgürlük ve düzeni temin edecek araçlardır. Adil bir devlet, otoritenin ve özgürlüğün talepleri arasındaki sağlıklı gerilimi muhafaza eder.

Onuncu olarak, düşünen bir Muhafazakâr görmüştür ki, güçlü bir toplumda süreklilik ve değişim üzerinde uzlaşma sağlanmalı, her ikisi de kabul görmelidir. Muhafazakârlar, yeryüzünde mistik/kutsal bir İlerleme olduğundan kuşku duysalar da, toplumsal gelişmeye karşı değillerdir. Bir toplum, bazı açılardan ilerleme kat ettiğinde, genellikle başka açılardan da gerileme içindedir. Muhafazakârlar, sağlıklı bir toplumun iki güçten etkilendiğini bilirler; bu iki güç, Samuel Taylor Coleridge'in ifadeleriyle, Süreklilik ve İlerleme'dir. Bir toplumun Sürekliliği, bizlere istikrar ve devamlılık sağlayan, daimî menfaatler ve inançlarla oluşur; bu Süreklilik olmazsa, enginlerin bütün kaynakları

fıskırır⁴, toplum anarşiye doğru sürüklenir. Bir toplumdaki İlerleme, bizi ihtiyatlı bir reforma ve gelişime sevkeden birikimlerin vücudu ve ruhudur, yani İlerleme maddi ve manevi birikimlerin doğal bir sonucudur; zaten bir toplumda İlerleme olmazsa o toplum durgunluğa düşer.

Dolayısıyla, akıllı bir muhafazakâr, Sürekliliğin talepleriyle, İlerlemenin taleplerini uzlaştırmaya gayret eder. Akıllı bir muhafazakâra göre Sürekliliğin adil taleplerine gözlerini kapayan liberallerin ve radikallerin, bizleri, yeryüzünü Cennete çevirme şeklinde bir tür belirsizliğe sevk ederek, bize bırakılan mirası riske attığını düşünür. Muhafazakârlar, kısaca, makul ve mutedil bir ilerlemeye inanırlar; ancak ateşli taraftarlarının, yeni olan her şeyin otomatik olarak eskisinden daha üstün olduğuna inandığı bir İlerleme kültürüne karşıdırlar.

Muhafazakârlara göre, değişim, insan bünyesi için elzem olduğu gibi, toplumun bünyesi için de elzemdir. Kendini yenileyemeyen bir bünye, ölmeye yüz tutar. Ancak, bu bünyenin canlı bir bünye olması gerekliyse, değişim, söz konusu bünyenin biçim ve doğasıyla uyum sağlamak suretiyle, düzenli bir şekilde gerçekleşmelidir. Aksi takdirde değişim, konakçısını yiyip bitiren bir kanser gibi, bir canavar yaratabilir. Muhafazakârlar, bir toplumdaki hiç bir şeyin tamamen eski ve tamamen yeni olamamasına ihtimam gösterir. Bu sayede, tıpkı canlı bir organizmanın korunması gibi, bir millet de korunmuş olur. Bir toplumun ne kadar ve ne tür bir değişime ihtiyaç duyduğu, yaşanılan devrin ve milletin şartlarına bağlıdır.

Modern muhafazakâr düşüncenin iki yüz yıllık tarihi boyunca öne çıkan on prensip bunlardır. Diğer önemli prensipler de burada ele alınabilir; örneğin muhafazakârların adalet anlayışı ya da eğitim konusundaki görüşleri gibi. Ancak, bu hususları, zamanın darlığı sebebiyle, sizlerin bireysel değerlendirmenize bırakıyorum.

Bugün, modern siyaset biliminde çizilmesi gerekli sınır çizgisi, Eric Voegelin'in de işaret ettiği gibi, "bir tarafta liberaller, diğer taraftaysa totaliteryenler" şeklindeki bir ayırım değildir. Kanaatime göre şöyle bir ayırım vardır: sınırın bir tarafında, maddi düzenin var olan tek düzen olduğuna, maddi ihtiyaçların tek ihtiyaçları olduğuna ve geçmişten bugüne uzanan insanlık mirasını istedikleri gibi kullanabileceklerine inanan insanlar var. Sınırın diğer tarafındaysa, evrende süreklilik arz eden ahlakî bir düzenin var olduğuna; insan doğasının değişmezliğine ve maddi ve manevi düzenlere karşı büyük ödevlerimizin olduğuna inanan insanlar var.

---

⁴ Yazar burada Tevrat'tan alıntı yapıyor ve Tufan olayına atıfta bulunuyor. Yaratılış 7:11 "Nuh altı yüz yaşındayken, o yılın ikinci ayının on yedinci günü enginlerin bütün kaynakları fıskırdı, göklerin kapakları açıldı" (ç.n.). .